

Charles E. Lindblom, *Democracy and Market System*, Oslo: Norwegian University Press, 1991.

Universitetsforlaget i Oslo er under titlen »Scandinavian Library« i gang med at udgive en serie bøger om centrale politologiske emner. Til denne serie er det lykkedes forlaget at få fremtrædende amerikanske politologer til at dække et emne ved at samle nogle af deres artikler, der er skrevet over en længere årrække. Bedst kendt af disse bidrag er Robert A. Dahls bog om »Democracy, Liberty, and Equality«. Nu følger Charles E. Lindblom sig til serien med en bog om det centrale emne om forholdet mellem demokrati og marked.

Lindblom er uddannet økonom, men har skrevet nogle af sine vigtigste bøger om politiske emner, blandt andet i samarbejde med Robert A. Dahl. Hans bidrag er navnlig faldet inden for to områder, henholdsvis beslutningsprocesanalyse – policy making – og forholdet mellem politik og økonomi. Det foreliggende bind samler en række offentliggjorte og ikke-offentliggjorte artikler inden for disse emner samt et tredje – mere videnskabsteoretisk – emne om samfundsvidenskabernes, der sigter mod at føje de to først nævnte emner sammen. Inden for analysen af policy making har Lindblom formuleret teorien om inkrementalisme, og bogen indeholder blandt andet de berømte artikler om »The Science of 'Muddling Through'« (1959) og »Still Muddling, Not Yet Through« (1979), men også artikler om »Bargaining: The Hidden Hand in Government« (1955) og »New Decision-Making Procedures Governing Research on and Treatment of Catastrophic Diseases« (1979), som ikke hidtil har været offentliggjort.

Mange har i tidens løb undret sig over, hvordan Lindblom egentlig kunne få sine forskningsinteresser og grundlæggende synspunkter inden for de nævnte områder til at hænge sammen. Hans interesse for og anbefaling af den inkrementalistiske beslutningsmetode synes ret entydigt at placere ham som pluralist, og når han videre fremhæver, at de små og gradvise forandringer er den metode, som får mest muligt ud af de fleste menneskers begrænsede kognitive formåen, afslører han en skepticisme over for det mulige i omfattende og drastiske forandringer af samfundet, som mest af alt tenderer i konservativ retning. Men når han samtidig i bogen *Politics and Markets* og de optrykte artikler i denne bog om forholdet mellem demokrati og marked fremhæver erhvervslivets privilegerede placering i den politiske beslutningsproces og de skævheder og svagheder, som dette medfører for demokratiet, så fremstår han som en radikal kritiker af det bestående. Da politiske uligheder i de angivelige demokratier faktisk forhindrer en effektiv folkelig kontrol med de politiske beslutninger, konkluderer han selv, at drastiske forandringer er nødvendige for at gøre de eksisterende markedssamfund mere demokratiske. Hvordan kan dette hænge sammen i Lindbloms hoved?

I den nyskrevne indledning til bogen lægger Lindblom eksplicit dette problem frem til diskussion og giver sin forklaring på, at modsætningen i nogen grad er mere tilsyneladende end reel. I mange tilfælde må der ganske vist ske en »trade off« mellem hensynet til den nøjagtighed og sikkerhed, som den inkrementalistiske metode giver, og hensynet til den bevægelse og udvikling, som de drastiske forandringer indebærer, men Lindblom ser ikke disse hensyn som absolutte

Charles E. Lindblom, *Democracy and Market System*, Oslo: Norwegian University Press, 1991.

Universitetsforlaget i Oslo er under titlen »Scandinavian Library« i gang med at udgive en serie bøger om centrale politologiske emner. Til denne serie er det lykkedes forlaget at få fremtrædende amerikanske politologer til at dække et emne ved at samle nogle af deres artikler, der er skrevet over en længere årrække. Bedst kendt af disse bidrag er Robert A. Dahls bog om »Democracy, Liberty, and Equality«. Nu følger Charles E. Lindblom sig til serien med en bog om det centrale emne om forholdet mellem demokrati og marked.

Lindblom er uddannet økonom, men har skrevet nogle af sine vigtigste bøger om politiske emner, blandt andet i samarbejde med Robert A. Dahl. Hans bidrag er navnlig faldet inden for to områder, henholdsvis beslutningsprocesanalyse – policy making – og forholdet mellem politik og økonomi. Det foreliggende bind samler en række offentliggjorte og ikke-offentliggjorte artikler inden for disse emner samt et tredje – mere videnskabsteoretisk – emne om samfundsvidenskaberne, der sigter mod at føje de to først nævnte emner sammen. Inden for analysen af policy making har Lindblom formuleret teorien om inkrementalisme, og bogen indeholder blandt andet de berømte artikler om »The Science of 'Muddling Through'« (1959) og »Still Muddling, Not Yet Through« (1979), men også artikler om »Bargaining: The Hidden Hand in Government« (1955) og »New Decision-Making Procedures Governing Research on and Treatment of Catastrophic Diseases« (1979), som ikke hidtil har været offentliggjort.

Mange har i tidens løb undret sig over, hvordan Lindblom egentlig kunne få sine forskningsinteresser og grundlæggende synspunkter inden for de nævnte områder til at hænge sammen. Hans interesse for og anbefaling af den inkrementalistiske beslutningsmetode synes ret entydigt at placere ham som pluralist, og når han videre fremhæver, at de små og gradvise forandringer er den metode, som får mest muligt ud af de fleste menneskers begrænsede kognitive formåen, afslører han en skepticisme over for det mulige i omfattende og drastiske forandringer af samfundet, som mest af alt tenderer i konservativ retning. Men når han samtidig i bogen *Politics and Markets* og de optrykte artikler i denne bog om forholdet mellem demokrati og marked fremhæver erhvervslivets privilegerede placering i den politiske beslutningsproces og de skævheder og svagheder, som dette medfører for demokratiet, så fremstår han som en radikal kritiker af det bestående. Da politiske uligheder i de angivelige demokratier faktisk forhindrer en effektiv folkelig kontrol med de politiske beslutninger, konkluderer han selv, at drastiske forandringer er nødvendige for at gøre de eksisterende markedssamfund mere demokratiske. Hvordan kan dette hænge sammen i Lindbloms hoved?

I den nyskrevne indledning til bogen lægger Lindblom eksplicit dette problem frem til diskussion og giver sin forklaring på, at modsætningen i nogen grad er mere tilsyneladende end reel. I mange tilfælde må der ganske vist ske en »trade off« mellem hensynet til den nøjagtighed og sikkerhed, som den inkrementalistiske metode giver, og hensynet til den bevægelse og udvikling, som de drastiske forandringer indebærer, men Lindblom ser ikke disse hensyn som absolutte

modsigelser og fremhæver, at han gerne på forskellige områder ser forskellige afvejsninger mellem hensynet til »rigtige« beslutninger i betydningen korrekte beslutninger, der realiserer angivne mål, og hensynet til »rigtige« beslutninger i betydningen en hurtigere realisering af nødvendige resultater.

Når der ikke er tale om virkelige modsigelser, skyldes det ifølge Lindblom, at den pluralistiske konkurrence og de inkrementalistiske tilpasninger foregår inden for rammer, der indskrænker de tænkelige muligheder og debatter, og her er der vel at mærke tale om rammer, der ikke sættes ved en konkurrence mellem lige deltagere, og som det er overordentligt vanskeligt at ændre. Mennesker er kognitivt begrænsede i deres evne til at analysere og handle ikke blot af biologiske, men også af sociale årsager. En række sociale institutioner – specielt inden for uddannelse, presse og kommunikation – medfører en sådan indskrænkning af de alternativer, der overvejes som realistiske, at der faktisk er tale om manipulation af befolkningen

Lindblom fremhæver, at logisk set fører en radikal diagnose af samfundets skævheder ikke nødvendigvis til en anbefaling af radikale forandringer. Kun en ubetinget tro på fornuften, der fandt udtryk i 1700-tallets oplysning og i den franske revolution, fører uden videre fra identifikationen af problemerne til de rationelle løsninger, og den ser derfor helt bort fra de sociale og politiske institutioner og interesser, der modvirker denne logik. Lige så lidt som vanskeligheden ved at gennemføre forandringer beviser værdien i de eksisterende forhold, lige så lidt giver det beståendes fejl den nødvendige og tilstrækkelige viden om og klogskab til at forbedre det!

Lindbloms fremstilling af, hvordan den sociale manipulation i form af disciplinafgrænsninger og karrierehensyn har påvirket hans egen forskning, og hvordan først hans større alder, modenhed og jobsikkerhed har frigjort ham fra denne manipulation, giver en ærlig og tankevækkende illustration af hans mere teoretiske forklaring.

Palle Svensson
Institut for Statskundskab

Geir Lundestad, *East, West, North, South. Major Developments in International Politics 1945-1990*, Oslo: Norwegian University Press, 1991, 336 s., £ 14.95.

Bogen er en revideret og ajourført udgave af en bog, der udkom på norsk i 1985 og på engelsk året efter. Forfatteren er direktør for Nobel-instituttet og professor i historie ved Oslo Universitet. Han har meget naturligt valgt at lægge størst vægt på øst-vestforholdet, altså forholdet mellem Sovjetunionen og USA. Behandlingen af dette emne fylder omtrent den første halvdel af bogen. De resterende kapitler omhandler våbenkapløbet, USA's og Sovjetunionens forhold til hver deres allierede, afkoloniseringen og – mere summarisk – de økonomiske forbindelser mellem Nord og Syd.